

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностільцевої стрічки або 11 місяця дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Рекламациі неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученем поштової належності.

Циркулярі як прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Перед бурею.

Вже задзвонили мирови. Преса споглядає із зажуриною на політичний горизонт, на який виступили густі та темні хмари, і сподіває ся, що ось-ось вдарить грим і полле ся невинна кров. Всі заходи європейських держав розбивають ся на упрямості Сербії та на двозначнім становищу Росії. І не знати, як вона властиво задивляє ся на існуюче питанє, бо з одної сторони ухвалює рада міністрів, що Росії не пора мішати ся у воєнні авантюри з огляду на матеріальний її стан — ся думку попирає і її союзник Франція, яка тремтить за гроші, вложені передше в „карман“ Росії — а з другого боку політика п. Ізвольського, своєю змінчивістю доводить Європу до крайности. Се становище російського правительства підбадьорує також Сербів і робить їм надію, що на случай війни можуть числити на поміч мнимого їх захитника, Росії. То покликанє запасної армії на вправи військові, то спроваджуванє амуніції, ті народні демонстрації, що п'янують всяке прихильне становище правительства зглядом Австро-Угорщини... чи се все не свідчить ясно, що Сербія не хотять миру, хотять знають, що з війни з Австро-Угорщиною не вийдуть ціло.

Окрім того держави не можуть між собою погодити ся що до питання дотично мирного залагодження австро-сербського конфлікту. Італія предложила досить корисну пропозицію, та держави навіть і не зга-

дують про ню, зн. її пропозиція остала безуспішною. Так само не приняла Австро-Угорщина англійської пропозиції, що спонукало Англію змодифікувати її, хотять се ні раз не задоволило Австрії.

У віденських парламентарних кругах вже навіть не говорять про якусь грозу війни, але кажуть, що воєнний конфлікт неминучий, хіба-би Сербія подала Австро-Угорщині найдальше ідучі гваранції миру. У Відні знають дуже добре, що демонстрації аранжувано сербське правительство, щоби потім виглядало, немов оно мусить числити ся з волею народу. Тим хоче правительство зсунути з себе всяку відвічальність, коли-би прийшло до катастрофи.

Доносять також з Відня, що прийшло між австрійськими та чорногорськими жовнірами до завзятої бійки; однак не подають жадних ближших вістей про результат сеї бійки. Сим документують Чорногорці свою охоту поміряти ся з Австрією.

Взагалі ситуація дуже погіршила ся, так що надія на мир майже зовсім зблідла. Авторитетні політики монархії того переконаня, що мусить ся вже раз зробити кінець тим тяганинам, бо дальше не можливо дихати в такій атмосфері. В такім разі лиш рішуче розв'язанє існуючого питання може бути гваранцією супокую на будучність. Вже досить тої поблажливості зглядом Сербії, яка не утративши нічого робить тільки галасу та непокоїть наші границі. Австро-угорське правительство зрозуміло, що не має чого

сподівати ся від сусідів і мусить ділати, не оглядаючи ся на нікого, щоб вже зробити кінець тому напруженю, яке панує довгий час в політичних кругах Європи.

Сьогодні або завтра вручить австрійській амбасадор граф Форгач сербському правительству ноту, яка не дуже ріжнить ся від ультиматуму. Тож fiat lux!

Сербський президент міністрів про грозу війни.

Білгород, 25. марта. (Кб.) Відповідаючи на інтерпеляцію скупщини в справі мобілізації Австро-Угорщини, заявив президент міністрів Новакович, що всі держави змагають до того, щоб удержати мир, і коли вони в найвисшю інстанцією для залагодження європейських питань, без якої не можна нічого робити на власну руку, Сербія повіряє з щирістю свої інтереси справедливості Європи. Сьогодні держави вірять так дуже в мир, що бажають, щоб і Сербія оказала свою миролюбність тим, що не буде мобілізувати. Та Сербія не могла не відповісти сим бажаням і відрочила мобілізацію. Сербське правительство має причину надіяти ся, що его мирний настрій і старанє відповісти бажаням держав принесуть добрі плоди. Вісти, що Австро-Угорщина хоче війни, не находять попертя зі сторони автентичних кругів.

Ми знаємо з міродатних жерел, що Австрія не хоче війни і важна особа в Австро-Угорщині вступає ся за супокоем.

Карль Жід.

Кооперативний рух у Франції.

(Дальше).

4. Надуживанє фірми „кооператив“, яке практикували деякі купецкі заведеня, хочаки користувались привілеями, які давала та назва.

Наслідком всіх тих протестів, виражених особливо докладно в анкеті 1883 р., видано 30. мая 1888 р. спеціальний закон про кооперативи. З того часу ділив сей законопроект судьбу всіх економічних законопроектів. Фігурував все на деннім порядку нарад, але уступає постійно перед якоюсь пильшою справою, якої цілком було поваляти міністра. Він блукав туди і назад між палатою послів, а сенатом. Двічі ухвалювала його палата послів, а раз сенат і здавалось, що він скоро побачить денне світло. Але як законодавство зближась навіть до кінця, то ще не значить, що воно не може застрянути знов між мертворожденними проектами.

Сей законопроект давби низше наведені поліпшення, завдяки яких можна би усунути згадані недосатки.

1. Формальностей не булоб: нотаріальний акт не був би потрібний. Постанови та оголошеня заміненоб предложенем уставів в регістратурі судової палати (мировий суд для консумційних, а торговельна палата для продукційних спілок).

2. Вартість акції можнаб знизити до 20 фр., а не моглаб вона перевищати 100 фр. Спілки можуть уважати за членів, під назвою учасників, людей, що не мають паїв, які заплатять лиш виписове 2 фр. Вони мають участь в користях, але не можуть належати до управи спілки.

3. Загальний капітал не ограничувалаб ніяка норма; вистарчить сказати в акті, що капітал все змінясь.

4. Щоби спекуляційні підприємства не присвоювали собі назви „кооператив“, треба вимагати, щоб ні один член не був власителем акцій більше як на суму 5000 франків. Окрім того акції не можуть бути ніколи на оказателя.

5. Всі привілеї, які відносять ся до увільнення від податку патентного, доходного таї ще інших спеціальних і т. д. булиб остаточно угрунтовані.

Однак не треба думати, що ті ріжнородні полекші, які відносять ся до патентів, увійдуть в оконечний текст закона. Деякі послі протестували дуже проти того, взявши на себе ролю заступників малих купців і торговельників вина. А що їх вплив значвійший, ніж вплив кооперативів, то дуже імовірно, що їм вдасть ся ті полекші знизити. Впрочім та справа, яка для кооперативів є дуже важна, має в наших очах дуже малу важність. Хоч мотиви, якими кооперативи доказують своє право на полекші мають досить серйозну правничу стійність, вони не є на стільки ясні, щоби поділати на обі палати та зробити вражівє на суспільность.

Последні бачити муть тут все привілеї, а в краю, що так пильно береже рівність, як нас привілеї бувають все дуже непопулярні.

Думаємо, що в такім разі для кооператив було би лучше приняти загальний закон, як се дієсь в Англії. Їм впрочім навіть лучше виступити до бою з торговлею і посередниками рівним оружем. Крім того не треба забувати, що оплата патенту дає нам право продавати нарівні з конку-

рентами публиці, а сей побічний дохід покрити з лихвою висоту оплати.

Треба ще замітити, що продукційним кооперативам поставив закон услівля, які перед тим не існували. Іменно мусили вони допускати всіх своїх робітників, які не були членами, до участі в зисках в пропорції не менше 50 проц.

Лише при тім услівлю вони можуть користуватись спеціальними полекшами, які дає їм закон.

Як той законопроект буде ухвалений, кооператив у Франції буде під опікою законодавства. З того боку усунеть ся всякі трудності. Але крім тих, є ще й багато інших перешкод, які не легко усунути. Про них поговоримо тепер.

III.

Перепони, які доля наслала кооперативам, мали первісно вишній характер. Їх викликала воєрожиєча купців і дрібних грайзельників. Сю прояву стрічаємо у всіх краях. У Франції була борба більше жорстока, ніж в інших краях, бо дрібна торговля займає тут дуже визначне становище. Годі почислити скількість дрібних грайзельників. Идеалом, до якого стремить уся французска маса — робітники, прислуга, мужики — є отворити малий склепик.

Їх дусить взаїмна конкуренція. Тому ми скористали-б лише, якби вдалось зменшити їх скількість. Але вони не хочуть ніяким способом зійти зі сцени. Правительство має також інтерес в береженю їх, з огляду на значні впливи склепарів при виборах.

Кілька місяців тому Жорж Перрі, що взяв на себе задачу речника невдоволень склепарів, виїс до парискої муніципальної ради просьбу слідуючого змісту: „З огляду на те, що більшість коопе-

Песимістичний настрій в пресі.

В у д а п е ш т, 25. марта. (Кб.) Вільша часть часописий осуджує заграничне положенє дуже поважно. „Pesti Naplo“ пише з Відня: Мир вже умер, лише не говорять об тім ясно. Австрійські політики переконані, що мусить вже раз бути кінець з Сербією, бо се дуже можливо серед таких обставин. Війна серед теперішніх відносин корисна як ніколи пізнійше і тому рішуче розв'язанє сего питання подалоби гваранцію на будуче. Держави знають, що всяке посередництво безуспішне.

„Budapesti Hirlap“ доносить, що акція Англії не вдала ся; тому показала ся конечність, щоби монархія заковтала таки сама в Білгороді.

З українського клубу.

Відень, 23. марта 1909.

Між 9. і 20. мартом відбули ся в українськїм парламентарнїм клубі 7 засідань, з котрих деякі тревали цілими днями. Ухвали перших двох нарад були вже описані в однім з попередних чисел нашої часописи.

На однім з дальших засідань голова п. Романчук здавав справу з другої конференції провідирів партій парламентарних, на котрій москвофільський посол Курилович домагав ся від українського клубу відступлення кількох місць в комісіях парламенту. Внесене єго поперти тільки головою польського кола Гломбінським і Словінцем Шустершичом упало. На тій конференції приобіцяв бувший міністер посол Гесман займатися справою побільшеня місць віцепрезидентів, з котрих одно пришло би Русинам. Голова Романчук відчитує описля два п'єсьма, в яких галицький виділ кравчий звертає ся до клубу з просьбою о поперте в справі продажи соли і проекту уставу о вихованю занедбаних дїтїй. Голова констатує, що галицький виділ кравчий пораз перший звертає ся до клубу офіційально і то в українській мові. З нарад і ухвал подаємо лиш ті, які надають ся до поміщення в прасі. І так рішено по довшій і оживленій дебатї, в якій брали участь майже всі послї, поставити ще перед великодними феріями нагле внесенє про міністерство для Галичини з жаданєм окремого міністра для Русинів і нагличє внесенє про надужитя в нашім судівництві, а по феріях мали би наші послї виступити з внесенєм про кривди в шкільництві галицкїм з жаданєм

ратив, заснованих на те, щоби помагати робітникам, в більшости в типічних товариствах експлуатації — пропоную, щоб палата послів ухвалила підчиненє тих товариств під загальний закон“.

Се внесенє взяли під розвагу. Ми лично випробували наслідки тої ворожнечї в Монпелїє. Там оснували кооперацію, щоби помочи до заведеня консумційної спілки. Місцеві різники та пекарі не щадили средств і замовили з Парижа адвоката, щоби воював з кооперативами. В протягу кількох місяців було в місті все дуже розірване, дійшло майже до горожанської війни. Загал був первісно по нашої сторонї. Але купці відтягали від кооперативи поволи всіх більше, або менше впливових людей, яким ходило о захованє своєї популярности, а також і робітників. Вони ширили різні видумки, подібні до тих, які висказав у своїй просьбі Жорж Перрі і — поволи взяли верх над нами.

Та мимо того справа не стоїть так зле. Противно, в богатых случаях борба давала багато користи. Головна перепона всього криєсь в слабій спосібности Французів до „товариства“.

Як лиш у нас сходить бесїда на злученє поодиноких осіб в товариства, а товариства в федерації — організації, стрічаємо у нас все невидимі перепони. А між тим такі самі товариства розвивають ся знаменито серед раси англо-саксонської, чи німецької.

На перешкодї стоять різниці політичних, чи релігійних поглядів, або просто причини особистого характеру. Не хочуть одного тому, що він ходить до церкви, тамтого тому, що він носить червоний капелюх. А як хочуть організувати товариство з осіб однакового суспільного положеня і однакоких політичних поглядів, то... робота буває не-

санациї невідрадних стосунків через поділ галицької кравчої ради шкільної на дві національні секції.

На бесідників визначено до наглого внесеня про міністерство галицке д-ра Олесницького і д-ра Е. Левицького, а до внесеня в справі судівництва д-ра К. Левицького, д-ра Дністрянського, д-ра Стахуру і Семаку.

Послови др. Колесї припоручено виготовити в порозуміню з кравчим комітетом шкільним внесенє шкільне.

На бесідника при предложеню правительственным про зарази худоби визначено посла Лукашевича.

На двох засіданях радив клуб виключно над відомою справою посла Трильовського, котрий в своїй загонистости скомпромітував в бесїді і в прасі руских жовнярів приписуючи їм звіреке поведене з полоненими інсургентами підчас окупації Босни. Справа закінчила ся тим, що п. Трильовський виступив з клубу.

Клуб провадить політику засадничо-опозиційну але елементів, які впрост при кожній нагодї наносять рускій справі тільки шкоду, між собою не потребує, бо наш наряд особливо в Галичинї пре справді до політики опозиційної, але при тім жадає, аби наша політика була розумна.

На предложенє п. Романчука і за попертем п. Цеглиньського, Войнаровського, Бачинського К. Левицького і Семаки ухвалив клуб узглядити просьбу редакції „Ukr. Rundschau“, зі взгляду на досконале провадженє сеї для інформованя великого сьвіта про наш наряд і єго невідрадну політичну ситуацію дуже потрібної газети, та причинити ся місячною запомогою з каси клубової в цілі розсиланя сеї газети в значнім числі (300 примірників) даром клубам парламентарним, чужим послам і публицистам та визначним політикам. Значну часть видатків на дарові примірники поносить сама редакція.

„Ukrainische Rundschau“, (редакция і адміністрація Wien, Gersthof, Hockegasse Nr. 24) виходить раз на місяць і коштує річно 8 корон. Она має в Галичині значне число предплатників. На Буковині числить около 200 пренумерантів. „Ukr. Rundschau“ розходить ся по цілім сьвіті. Особливе в Німеччині цікавлять ся нею так, що з відтам має она 200 абонентів.

Чужі люде і то люде на визначних становищах хвалять при кожній нагодї єю газету задля єї цікавих і серйозних статей з життя нашого на Україні в Галичині і на Буковині, та поправної німецької мови, якою писана.

Тому обовязком кожного сьвідомого Українця є, передплачувати єю для української справи конечну потрібну газету.

лекша, бо Французи, а головно робітники не люблять підчинятись рівним собі. Такі самі перепони стрічаємо, як ходить о сполуку провінціанальних спілок зі столичними, ліонських з марсейскими, католицких із некатоліцкими.

На ліонськїм конгресї домагав ся делегат робітничих асоціацій із Сен-Етїєн виключеня із федерації тих спілок, в яких статутах є які небудь точки релігійного напрямку. Наслідком того виступили такі спілки самі із федерації. Ні один не годить ся пожертвувати своєї хочби найнужденійшої незалежности, або хочби один су із своєї каси в користь центральної управи. Деколи насуває ся питанє: Чи французскїй наряд не показує спосібности розуміти та приймати лиш одну, примусову форму асоціації, себто монархїю? Вона їм цілком по нутру. Той з них, хто ніяким чином не хоче згодитись управляти своїми товаришами, покійнійше від всіх підчиняє ся приказам сільського стражника, або поліцейного урядника.

Де-хто хотїв получить кооперативи із земельними синдикатами. Звісно, що ті синдикати в дійности не що инше, а кооперативні спілки, які купують на гурт навіз, насїне та рільнічі знаряди, а деколи — хоч дуже рідко — продають безпосередно публіці деякі продукти, пр.: вино, масло, пиво, мясо. Таким чином грають вони серед суспільства раз ролю продукційних, раз консумційних кооператив.

Чи не ясне, що вони повинні получитись з консумційними спілками? Дехто вказував також і на ту вигоду, що по сполуці моглиби консумційні спілки звертатись до них за всякого рода провізією: хлібом, мясом, вином, маслом, яйцями, яриною і т. п. В такій спосіб можнами уладити

З внутрішних справ.

Рада державна.

Відень, 24. марта. (Кб.) у впливі находять ся внесеня послів Адлера, Кончого, Гесмана, Гормузакого і Урджала дотично побільшеня місць віцепрезидентів в палаті послів на 7.

Міністер кравчої оборони відповідав на інтерпеляцію п. Лукша в справі первіного поступованя супроти всіх років при доповненю військового стану. Міністер заявив, що така нерівномірність походить від того, що розходить ся о доповненя війск дієлюкованих в Босні і Дальмації, через що в деяких громадах не покликано воєнків молодших років, бо вони не належали до тих відділів, які доповнювано, а треба було покликати старші роки. Се найліпший доказ на то, що не розходить ся тут о мобілізацію, але о підвишенє стану війска дієлюкованого в Босні і Дальмації.

Палата продовжує дебат у надгличєм внесенєм в справі емисії державних болетів. Посол др. Лехер заявляє, що нема сумніву, що поступованє правительства противить ся конституції. Однак дорога вказана нагличєм внеском д-ра Крамаржа не встанї направити похибки, важнійше було би передати цілу справу комісії бюджетовій. Бесідник перестерігає в такій поважній ситуації перед конфліктом з правительством, а до такого конфлікту може привести принятє нагличєго внеску. Якраз тепер треба зберегти парламент.

П. Гесман підносить, що далеко важнійшим як юридична і конституційна сторона є питанє, чи зарядженє правительства було добре і чи лежало воно в інтересї держави. Бесідник вказує на надзвичайно тяжкі консеквенції, які емисія ренти мала би для середного і мужицького стану, а також для державного кредиту і підкреслює, що успіх емисії державних бонів доказує найліпше, що проти сего зарядженя з становища фінансово-політичного не можна зробити ніякого закиду. Заграничне положенє оправдує поступок правительства без співдїланя палати. Бесідник остро критикує поведене соціальних демократів і завзиває буржуазній партії до згоди в цілі здержаня шкідливого впливу соціал-демократії.

П. Гломбінські заявляє, що польске коло буде голосувати проти нагличєго внеску в переконаню, що правительство перевело трансакцію не без важних причин. Коло переконанє, що правительство буде хоронити конституцію, буде опирати ся на парламент. Хто в таких хвилях старає ся про добрі і упорядковані фінанси, той старає ся і о мир.

безпосередні зносини продуцентів із консументами Пробу в тім напрямі зроблено на турскїм конгресї, де читав реферат на єю тему Жорж Морен. Але до тої пори не здійснились ті гарні проєкти. Не говорючи вже про перепони матеріального характеру і слабу організацію земельних продукційних синдикатів, треба згадати, що всі синдикати протекційністи, а консумційні спілки прихильники свободної торгівлі. Таким чином йдуть одні й другі під ворожими прапорами.

Вкінці віра в кооперацію, та віра, що зробила ідею кооперації в Англії дійсною релігією є лиш у небогатых кооператистів. Для богатых кооперация є лиш купецким питанєм. Для таких вистарчить один рік без дивіденди, а вони розлетять ся, як сполошені воробїї.

Та окрім тих внішних перешкод, завдяки внутрішнім роздорам, та недостатї десциплїни, появились різні доктрини, що причинились до розриву кооперативного руху. З початку не було тих різниць. По сторонї кооператистів з Нім, про яких ми говорили, та Шарля Робера, добре знаного апостола системи участя в зисках, був Врелє, редактор L'Economiste Francaise та Фужрус, редактор Reforme Sociale. Послїдний був навіть генеральним секретарем федерації кооперативних спілок і брав діяльну участь в конгресах в Ліонї Тур. Перший завдяки своїм численним працям про французскї та заграничні кооперативи, другий, завдяки великому практичному досьвідови в кооперативних справах, особливо в kwestиях правничих і законодатних, здобули собі заслужену реунацію спеціалїстів у кооперації.

(Дальше буде).

Посли Штайнвендер і Вольф заявляють, що Німці будуть з політичних причин голосувати проти наглядності, бо вони не є такі наївні, давати себе надживати для політичних цілей внескодавця. — Опісля говорять ще послы Адлер і Штайнер.

По кінцевій промові п. Крамаржа відкинула палата наглядність внеску. За наглядністю голосувало 191 послів, проти 236.

З товариства „Дністер“.

Рада надзираюча товариства взаємних забезпечень „Дністер“ відбула 16. марта с. р. звичайне квартальне засідання при участі 14 членів Ради під проводом президента, радника двору Григорія Кузьми і в присутності правительственного комісаря ц. к. старости Лвопольда Попеля.

Дирекція Товариства предложила Раді справозданє і біляне Товариства за XVI. рік адміністраційний. I. В тім році видало Товариство 233.396 важних поліє на 244,842.169 корон забезпеченої вартости, на суму премій 2,391.541 кор. 60 сот. (о 64.254 кор. 6 сот. більше як в попереднім році). Обезпечених є 191.574 будинків мешкальних і 341.487 будинків господарських, 2783 церквей і 1818 приходств; разом в 3809 громадах східної Галліччини і Буковини. Під твердим покритєм було 11.36%, під деревляним покритєм 13.24%, під солом'яним 75.40%.

Шкід було менше як в попереднім році, всіх оголошено 1599 по 834 пожарах, з 648 громад. Выплачено за шкоди разом з коштами 846.867 кор. (в попереднього року 1,148 048 кор.); з того було 29 відшкодовань признаних в дорозі ласки в сумі 12.822 кор. За всі 16 літ виплатив Дністер за шкоди суму 9,530.393 кор., в тім в дорозі ласки 333 відшкодовань в сумі 134.788 кор.

Фонди Товариства значно побільшилися: фонд резервний виносить 1,148 685 кор., резерва премійна 716 854 корон (= 60% власної премії), резерва спеціальна 55 000 кор.; фонд спеціальний на звороти 55.174 кор.; фонд емеритальний урядників 263.189 кор.; другі фонди за осмотрення 61.336 кор., фонд ювілейний ім. цисаря Франца Йосифа I. 20.427 кор. Загальна сума фондів Товариства виносить 2,324.104 кор. Цінних паперів посідає Товариство на 1 496.100 кор. в банках і пацниках 580.989 кор., білянсова вартість власного дому 693.700 кор.

З причини меньшого числа пожарів випав сей рік дуже корисно для Товариства і для всіх обезпечених членів; позістала чиста надживка (зиск) 454.502 кор., з котрої члени дістають як зворот 15% від премій заплачених в р. 1908 (на то потреба 333 623 кор.): решта припадає після статута до фонду резервового, до каси заосмотрення і до фонду спеціального на звороти.

II Товариство взаємного кредиту „Дністер“ з кінцем 13. року числить 5.223 членів з 6067 декларованими уділами на суму 303 350 кор. Сума вкладок виносить на 2 420 книжочках пацничих 2,848 890 кор.; в протязу 1908 року вложило було 3 400 сторін 1,316.199 кор., вивияло 2 284 сторін 1,262 492. Позичок на скриптах є 4 170 на суму 2,927.092 кор., з того 4 066 скриптів в сумі 2,896.465 кор. іпабульованих. Позичок на векслі є 461 на суму 468 910 кор. 16 сот., з того 20- векслів ескоттованих від других товариств кредитових на суму 298 861 кор. В протязу 13 літ від самого початку уділило Товариство 11 548 позичок на скрипті і векслі в сумі 9,974 722 кор., сплачено 6.917 позичок в сумі 6,578.720 кор., — остане позичок 4.631 на суму 3,396.002 кор. — Сплата позичок відбувала ся дуже правильно, залигав тільки 1640 кор. з р. 1907 і 29.995 кор. з р. 1908, давнійших залеглостей нема. Позички уділяло товариство на 6 проц. — від вкладок оплачувало 4 проц. Чистого зиску позістало 37.484 кор. 47 сот., з котрих після статута припадає часть до фонду резервового, решта на дивіденду від уділів для членів і на публичні добродійні цілі, — по затвердженю білянсу на загальних зборах.

III. Рада Надзираюча приняла оба справозданія Дирекції, вислухавши також справозданє Комісії ревізійної, котра провиріла біляне обох товариств і ухвалила предложити загальним зборам товариства внески що до розділу надживки в товаристві обезпечень в сумі 454.502 кор. і зиску Товариства кредитового в сумі 37,384 кор. 47 сот. відповідно до приписів статута.

НОВИНКИ.

Чернівці, 25. марта 1909.

Календар. Пятниця 26. (13.) Никифора, Терентія, рим. Теодора Еп. Схід сонця 5 год. 53 мін., захід 6 год. 20 мін. — Субота 27. (14.) Венедикта, Александра, рим. Івана Дамаскина. Схід сонця 5 год. 51 мін., захід 6 год. 22 мін.

Друкарский чортик знова пустив „Witz-a“ в останнім числі „Буковини“, перекручуючи імя Готшала на Готгала. Нам здає ся, що шановні читачі вже самі догадали ся, що то має стояти Готшал.

Справа Мирослава Січиньского. Розправу проти Мирослава Січиньского, розписану на 24. с. м., — як доносить „Діло“ — відложено з тої причини, що не надійшли ще з Відня акти в справі делегації позальвівського суду для переведення розправи. Коли акти надійдуть, розправа буде визначена 24 годин пізнійше.

Підмога для родин резервістів. Міністер кравової оборони Георгі сказав на четверговім засіданю військової комісії, що міністерство уважає своїм обовязком дати матеріальну підмогу родинам воєнків, задержаних минулої осени мимо виступленя обовязкових літ на дальше при військової службі, а також резервістів, покликаних тепер до активної служби. Висота сеї підмоги обчислена по військово-вому закону на випадок мобілізації, хотай дотичних резервістів покликано не мобілізаційним приказом, але „для доповнення армії“. Право до тої запомогі мають родини тих резервістів, з котрих пенсії або зарібку вони живуть. І так членами такої родини можуть бути жінка, діти, родичі, діди і брати та сестри. Підмогу дістає кожний член родини, діти нязше 8 літ лише половину означеної квоти. Коли родина платить за мешканє чинш (не мешкає у власнім домі), дістає ще додаток на мешканє у висоті половини одержуваної підмоги. Висота тої підмоги зовсім незначна і неоднакова у різних містах та краях. На Буковині дістає кожний член родини по 40 сот., з виїмком Чернівців, де платять по 58 сот. В інших краях держави ся підмога хитаєть ся між 50 а 70 сот. Загальна сума, побірана одною родиною, не може перевищати переічного денного доходу резервіста в цивільнім стані. Підмогу виплачують лише на виразне домаганє а з тим домаганєм треба звертати ся до дотичної політичної власті, у Чернівцях до магістрату, по селах до староства, при чім такі поданя вільні від стемпля. Родини доповняючих резервістів (Ersatzreservisten), котрих покликано в жовтні до військової служби і задержано досі, мають право до підмоги з днем 28. падолиста 1908 р., родини воєнків, котрих задержано в осени при війську мимо виступленя троєх літ, дістають підмогу від 1. січня 1909, а родини резервістів від дня покликаня їх до активної служби. Поданя о підмогу полагаджуть на основі опінії політичної власті окрема комісія, зложена з урядника правительства, заступника кравової дирекції скарбу і делегата кравового віділу. Підмоги виплачує з гори каса податкового уряду двічі на місяць, всє дня 1. і 16. Для родин резервових офіцирів і військових урядників признає закон очевидно значно виші підмоги. Досі родини тих покликаних, котрі не находили ся в службі державній або рівнорядній, діставали т. зв. кватерове даної місцевости, однак не нязше як 5. класи, то є 55 кор. 60 сот. місячно. Тепер всі родини тих покликаних, котрі не є державними урядниками, дістають військово кватерове 2. класи в квоті 67 кор. 67 сот. місячно і признаний сими днями сусентацийний додаток в квоті 50 кор. місячно. Разом така родина дістає місячно 117 кор.

Що повинні робітники читати по думці гр. Льва Толстого. В Ярославі (Росія) заснувало ся товариство допомоги народній освіті, яке має спорядити читальню-бібліотеку ім. Л. Толстого. Важаючи знати думку самого Л. Толстого про ті книжки, які найпотрібнійші робітникам-читачам. Звернуло ся з запитом до Толстого. На се запитанє Толстой дав таку відповідь: „Добродію голову! Найбільш корисними, на мою думку, книгами для робітників, які не мають часу читати богато, я вважаю книги насамперед релігійно-морального змісту. До сего я прилучаю всіх таких вчених, як от — Сократ, Діоген, Марк Аврелій, Епіктет і т. и., а також і всі релігійно-моральні писаня значнійших вчених всіх народів. Знаю, що дістати сі книги трудно і що вони написані досєть незрозуміло для народу, але думаю, що сего роду книги самі корисні і найбільш сприяють розиткови молоді. Другий сорт книжок, які я рекомендую, се книги географічні і переважно етнографічні, себто — описи побуту і життя людей різних сторін. І такі книжки, на мою думку, сприяють тому, що люде висвободять ся від легковірства та неправдивих думок. Така моя відповідь на ваше запитанє. Важаю успіху в вашій діяльності. З пошаною Лев Толстой.“

„Мертві душі“. Підчас ревізії по лікарнях міска ревізійна комісія в Петербурзі виявила, що в лікарні свєб Николая Чудотворця уживаєть ся пїкавий спосіб брати гроші за других. Там дають плату богатєм таким служащим, які помиралли, або яких давно вже нема в службі. В одній лікарні таких „мертвих душ“ налічили 30. За них хтось невідомий бере гроші. Гадають, що таких „мертвих душ“ є чимало і по інших лікарнях.

Осягнуто полудневий бігун. „Pall Mall Gazette“ доносить, що англійській експедиції під проводом поручника Шаплетона удало ся дійти до полудневого бігуна.

Смертельний поцілунок. В селі Надь кер, на Угорщині стала ся така подія: Сими днями померла там одна пані Іванна Тілько, лишаючи мужа,

двоє дітний, 18-літну дуже гарну доньку і 14-літнього сина. Смерть матери тронула глибоко цілу родину, а вже найбільше сумувала і не могла успокоїти ся донька помершої; плакала та заводила та заєдно кричала: Похочайте мене разом з матерію! Коли відтак тіло помершої зложили в домовину і вже мали її забивати, дівчина кинулась до матери і стала мов божевільна цілувати трупа в уста, очі і ціле лице. Дівчину ледви відірвали від помершої, а вона сказала: „То був мій працальний поцілунок!“ — В кілька годин опісля дівчина тяжко заслабла, а завизаний лікар сказав, що для неї нема ради, бо вона затроїла ся трауною отруєю. Дівчина другого дня померла і її поховали коло матери.

Оповідки, іменованя і т. п.

Церковне. Парохови Іларіонові Кадещукови в Дубівцях поручено адміністрацію Глиниці.

Професорський іспит з німецького на виспу гімназію, а з латини і греки на низшу гімназію злучені з відчтом, який виголосить панна Орсея Смалья-Стоцка. — За виділ: Мелікья Цегельска, голова.

Тов. „Жіноча Громада на Буковині“ уряджує в неділю 28. марта в Кіцмани, в льокалі громадським о 2-ій год. по пол. сходни руских женщин, сполучені з відчтом, який виголосить панна Орсея Смалья-Стоцка. — За виділ: Мелікья Цегельска, голова.

Другий квартальний попис учеників музичної школи ім. Миколи Лисенка відбуде ся в неділю, дня 28. марта с. р. в великій салі „Народного Дому“ точно о год. 2-ій по пол., на який всіх прихильників запрошує Заряд.

Із штуки і літератури.

Репертуар міського театру. Пятниця 26. марта „Воссассіо“, оперета Суперо в 3 актах. Субота 27. марта (по пол.) „Faust“, трагедія Гетого в 5 актах, (веч.) „Der fliegende Holländer“, ром. опера Вагнера в 3 діях. Неділя 27. марта (по пол.) до половини знижені ціни „Der Walzertraum“, оперета Штрауса в 3 актах, (вечером) „Frühlingsluft“, оперета Е. Райттера в 3 актах.

Концерт Леопольда Демута. В понеділок, дня 29. марта с. р. відбуде ся в салі Музичного Товариства точно о 8-ій год. веч. концерт співачка видєньської цисарської опери Леопольда Демута. Вілетів можна скорше дістати в складі музикалів Гутера ул. Пацьска ч. 9. Леопольд Демут уходить за короля барітонів в цілій Европі, тож можемо лише заохотити нашу публику послухати сего співачка.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 25. марта 1909.

Петербург, 24. марта. (Кб.) Часописи доносять про димісію міністра війни Редігера і іменованє генерала Сухоглінова на его місце.

Будапешт, 24. марта. (Кб.) Президент будапештєньської біржі, член палати панів барон Корнфельд умер сьогодні рано.

Мексико, 24. марта. (Кб.) Будинок палати послів згорів вчєра, при чім знищено архівні документами з послідних 25 років.

Царгород, 24. марта. (Кб.) Із сєрбєської сторони старають ся знова осягнути від турецького амбасадора і порти позвіл перевозу воєнних матеріялів, які не лиш вже прибути до Салоніки, але й ті, що їх спроваджено і ще в дорозі. Окрім того сподівають ся на поперте з російської, французкої і англійської сторони.

Торговиця збіжа.

В Чернівцях платили дня 22. марта 1909 за 50 кгр.

Пшениці	13—13-25
Жита	10-10—10-30
Ячменю броварного	8—8-25
Вівса	8-50—8-75
Кукурудзи, пріма	7—7-25
Кукурудзи, нової	7-60—8-30
Пшеничної соломи	5-50—5-60
Житньої соломи	5-70—6—
Спіритусу (10.000 процент. літрів)	48-25—49-25

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зарєєстрованє з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки пацничі і опроцентує їх на 5%. — Най виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимці! Хай кляч „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цілій Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касі“.

Прієднуйте нам нових членів. Дирекція.

Загальні збори каси пож. і шадн. для громади Старі Мамаївці, відбудуться дня 4. цвітня 1909 о 1. год. пополудни в шкільнім будинку зі слідуємим денним порядком: 1. Справоздане касове за рік 1908. 2. Доповняючий вибір старшини і ради надзорчої. 3. Плата касиєрови. 4. Справа будови „Народного Дому“. 5. Підвищене кредиту для членів. 6. Вільні внесенья. — *Олекса Бойчук*, начальник.

В СКЛЕПІ

„Укр. Видавничої Спільни“
в Чернівцях, ул. Північна число 6.
(побічна від жидівської) (—)
можна получить всі прибори до писання як також Апробовані взори до краснописи.

**Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL**

„Назва право забезпечена“
аптекара др. Ю. Францога

в Терополі.
Се є знамените усмиряюче средство до натирания против всяких ревматичних боляв, простуджєна, ломаня костей, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на написє „Nervol“ і не принимати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (флашчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висидка 2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерії мединаліній Стерншуса.

Найперше і найбільше буковинське етаблісема в тій галузи.

**Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,**
уїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

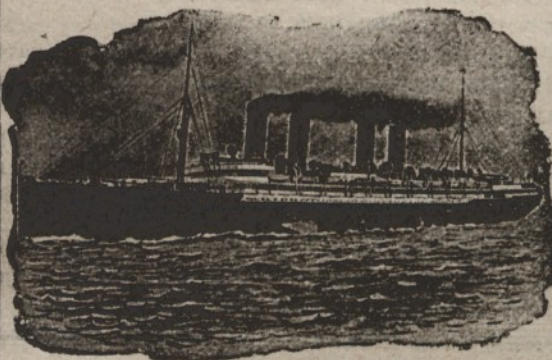
Централка: **ул. Русна ч. 15.**
Філія: **ул. Кручена ч. 1а**
теперішня ул. Д-ра Райса.

Мірні ціни. Виконанє без закиду.

169 (—) **Замовленя з провінції сейчас.**

Цінники даром і оплатно.

Купуйте лиш у своїх людей!

Новоотворене

Високою п. к. краєвою управою концессионованє

**Міжнародне
Бюро Подорожи
„СВІТ“**

Сірецький і С-ка

в Чернівцях (Буковина), улица Кохановского число 1.
165 (—) видає карти корабельні до

**Канади, Сполучених Держав (Америки),
Аргентини, Бразилії, Азії, Африки**
і т. д. і т. д.

Карти на желізниці європейські, канадійські та американські.
Карти на спазні вози. — Карти прогулькові та окружні.

Купуйте лиш у своїх людей!

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і циркувати. — Цінники даром і оплатно.

3 поважанем **Василь Данилевич, Механік**
в Чернівцях (—)

ул. Жидівська 16. і Північна 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Видає товариство „Русна Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Русна Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Що як би ми мали оден примірник „Кобзаря“ на цілу Україну і сей примірник лежав би собі десь в Музею? Чи дав би він тоді нашій суспільности те, що дає тепер? А з памятниками нашого минулого власне так: десь в музеях по стїнах висять портрети наших гетьманів, славних в нашій історії людей, але що кому з того приходить? Ми навіть не маємо свого Національного Музея і памятники нашої старини розкидані не тільки по чужих руках, а і землях. Другі народи зараджують лихови десятками, сотнями популярних видань, які кожним образом, кожною стрічкою вже вливають в суспільність якусь крапельку свідомости — ми не маємо і того. І от, здаєть ся, що замірене виданє

АЛЬБОМ ІСТОРИЧНИХ ПОРТРЕТІВ

було би тепер саме на часі. Се будуть копії зі старинних портретів видруковані в фарбах трох кольоровим друком в одній зі світових друкарень. Виходити ме серіями по 20 портретів в серії; до кожного портрету буде додана монографія портретованої особи. В першу серію увійде більшість не знаних ще портретів: Богдан Хмельницький (надзвичайно інтересний і невідомий ще протрет), Мазєпа, (також), Скоропадський (також; се копія з портрету який був намальований в XVIII ст. на стїні Київ-Печерської Лаври, але потім знищений), Київський князь Федір Ольгердович, кн. Острожський (батько і син), князь Лев, Іван Корбут Вишневецький (батько Байди), Гонта, Магдалена Мазєпина (мати гетьмана), Виговська, Палєва, Сагайдачний, Петро Могила і Гедсон Балабан, Петро Кос, кардинал Исидор й інші.

Приймаєть ся передплата на I серію

у Львові, Книгарня Наук. Тов. ім. Шевченка Ринок 10. — Ціна 20 портретів в 5 зошитах з монографіями.

Десять корон без пересилки

і дванайцять корон з пересилкою трома ратами рекомандовано в цілком закритих рульонах. Перед виходом першого зошита **передплата буде замкнена**, а ціна зошита буде не два, а три корони.

АЛЬБОМ УЖЕ В ДРУКУ

отже хто хтів би мати його за 10, а не за 15 корон має поспішити з передплатою. Звертаєсь увагу читалень, що кожний образок може бути відтак наліплений на грубий папір, оправлений служити окрасою хати, салі зборів і т. и.

Тепер же, користаючи з нагоди, звертаюсь до всіх, хто десь бачив, чув, читав про старинні портрети, малюнки й т. и. — не відмовити написати про те на адресу Львів, Сувійського 17 канцелярія Наукового Товариства ім. Шевченка Гнатови Хоткевичеви. Я вірю, що багато ще цінних памяток нашої минувшини переховуєть ся так, що ніхто про них і не знає

49 (8—10)

Гнат Хоткевич.

Великий зарібок

приносить побічне завяте кождому господарови, купцеви підприємцеви урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Свѣятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні офертї адресувати на повисшу фірму.

Г. Арльт в Хшанові

найбільше підприємство в краю для будови і достави машин до виробу цементових дахівок, цєгол і цєголок на помости припоручає удосконалені, сильно збудовані

машини до виробу цементових дахівок

159 (16—23) 3 в м.

а іменно:

найновішої конструкторської машини „Модель 1609“ відзначену на численних заграничних виставах; загально знані в краю машини „Імперіаль Реформ і Гладку“; машини до виробу цементових цєгол і цєголок на помост, форми до виробу рур каналізаційних і керничних.

Фарбу, оливу і цемент.

Усьо по найвизших цінах, на догідних услівях сплати. На жаданє висвляю франко цїнавік і докладний опис кожної машини.

Із зголошеннями прошу звертатись так:

Г. АРЛЬТ, ХШАНІВ.

**Союз руских хліборобских спілок на Буковині
„Селяньська Каса“**

стоваришене зареєстрованє з обмеженою порукою повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ жа вадкі і кавцімі

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посїлости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними условинами. Блишій інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Петровича число 2.